

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Methodology) แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ เพื่อวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษาที่มีประสิทธิผลจากสถานศึกษาด้านแบบ และกำหนดรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาจากการสัมมนาระดมสมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยนำปัจจัยเชิงสาเหตุมาเป็นแนวทางแล้วดำเนินการทดลองหาผลการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในศูนย์การศึกษาทดลอง โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ที่มีประสิทธิผลจากสถานศึกษาด้านแบบ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

หลังจากการใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 วิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นสถานศึกษาต้นแบบโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศงานสหกิจศึกษาและเจ้าหน้าที่งานสหกิจศึกษา จำนวน 10 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาในทักษะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการปฏิบัติเฉพาะตน (Generic Skills) 2) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) และ 3) ทักษะการปฏิบัติงานในอาชีพ (Professional Skills)

3. เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามจากการศึกษาวิธีการดำเนินงานสหกิจศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานศึกษา ด้านสถานประกอบการ ด้านนักศึกษา เป็นแนวทางเพื่อ สอบถามผู้บริหาร อาจารย์นิเทศงานสหกิจศึกษาและเจ้าหน้าที่สหกิจศึกษาในสถานศึกษาต้นแบบ โดยสอบถาม ด้านสถานศึกษา ด้านสถานประกอบการ ด้านนักศึกษา ด้านละ 10 ข้อคำถามและข้อคิดเห็นต่างๆไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานในการวิจัยใช้การวิเคราะห์ MANOVA (Repeated Measure) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Level of Significant .05)

ระยะที่ 2 วิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต มีขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ 5 คน กลุ่มอาจารย์นิเทศงานสหกิจศึกษา 5 คน กลุ่มพนักงานที่เลี้ยงในสถานประกอบการ 5 คน ตัวแทนนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต 5 คน รวมเป็น 20 คน โดยวิธีคัดเลือกแบบเจาะจงจาก ศูนย์วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต เพื่อใช้เป็นต้นแบบการทดลองในการพิจารณา

3. การรวบรวมข้อมูล โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) และใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) และการระดมสมอง (Brain Storming)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต มีขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มทดลอง ได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน อาจารย์นิเทศงานสหกิจศึกษา 6 คน และนักศึกษาจำนวน 60 คน โดยวิธีคัดเลือกแบบเจาะจงจาก ศูนย์การศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหนองคาย

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาในทักษะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการปฏิบัติเฉพาะตน (Generic Skills) 2) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) 3) ทักษะการปฏิบัติงานในอาชีพ (Professional Skills)

3. การรวบรวมข้อมูลใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทดลองใช้ 2 ภาคการศึกษา โดยประเมินผลศักยภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษา ศูนย์วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

3.1 ก่อนการทดลองประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษา ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต จำนวน 60 คน ที่ทดลอง จากศูนย์วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย

3.2 หลังการทดลอง ประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษา ด้วยแบบประเมินชุดเดิม รวบรวมข้อมูล

3.3 เปรียบเทียบก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วย MANOVA (Repeated Measure)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวิธีการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตที่มีประสิทธิผลจากสถานศึกษาต้นแบบ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น พบว่ามีวิธีการดำเนินงานสหกิจศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศและเจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา และศึกษาจากแผนปฏิบัติงาน โครงการสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมีแบบแผนการดำเนินงานสหกิจศึกษาที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม กำหนดแผนปฏิบัติงานต่างๆ เป็นยุทธศาสตร์ มีโครงการรองรับแผนยุทธศาสตร์แต่ละด้านเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีการประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้งานจริงและชี้แนะทางการดำเนินงานสหกิจศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาไทย ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต พบว่ามีโครงการที่ผ่านการประเมินความเห็นชอบ จากผู้เชี่ยวชาญครอบคลุมปัจจัยทั้ง 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านสถานศึกษา 14 โครงการ ได้แก่

2.1.1 โครงการอบรมวางแผนจัดการศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

2.1.2 โครงการจัดทำกรอบมาตรฐานของหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

2.1.3 โครงการจัดทำกรอบมาตรฐานองค์กรผู้ใช้บัณฑิตหรือสถานประกอบการ

2.1.4 โครงการจัดทำกรอบมาตรฐานการนิเทศงานสหกิจศึกษา

2.1.5 โครงการอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นฐานสมรรถนะ

2.1.6 โครงการจัดทำแผนการเรียนรู้และจัดทำ มคอ.4 รายวิชาสหกิจศึกษา

2.1.7 โครงการสัมมนาระดมสมองเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการสหกิจ

ศึกษา

2.1.8 โครงการพัฒนาคุณภาพการทำงานกับการประกันคุณภาพการดำเนินงาน

สหกิจศึกษา

- 2.1.9 โครงการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรด้านการวิจัยสหกิจศึกษา
- 2.1.10 โครงการศึกษาดูงานสถานศึกษาด้านแบบในเครือข่ายสหกิจศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- 2.1.11 โครงการตรวจเยี่ยม (Site Visit) สถานประกอบการที่ร่วมดำเนินงานสหกิจศึกษา
- 2.1.12 โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับสถานประกอบการ
- 2.1.13 โครงการอบรมสัมมนานักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนในสถานประกอบการ
- 2.1.14 โครงการอบรมคณาจารย์นิเทศงานสหกิจศึกษา
- 2.2 ด้านสถานประกอบการ 6 โครงการ ได้แก่
- 2.2.1 โครงการศึกษาดูงานสถานประกอบการดำเนินงานสหกิจศึกษาดีเด่น
- 2.2.2 โครงการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการดำเนินงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ
- 2.2.3 โครงการส่งเสริมงานวิจัยสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ
- 2.2.4 โครงการพัฒนาผลงานจากโครงการสหกิจศึกษาเพื่อนำไปใช้
- 2.2.5 โครงการสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสถานประกอบการ
- 2.2.6 โครงการอบรมเตรียมความพร้อมการเป็นพนักงานพี่เลี้ยง
- 2.3 ด้านนักศึกษา 8 โครงการ ได้แก่
- 2.3.1 โครงการจัดนิทรรศการแสดงผลงานโครงการสหกิจศึกษาและการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา
- 2.3.2 โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์สหกิจศึกษาและแนวทางปฏิบัติสหกิจศึกษา
- 2.3.3 โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษา
- 2.3.4 โครงการสอบมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต
- 2.3.5 โครงการอบรมการเขียนโครงการสหกิจศึกษา
- 2.3.6 โครงการติดตามการฝึกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาและความก้าวหน้าโครงการสหกิจศึกษา
- 2.3.7 โครงการสอบความก้าวหน้าและสอบโครงการสหกิจศึกษา

2.3.8 โครงการประเมินผลและติดตามการปฏิบัติงานทำและ/หรือความสำเร็จของนิสิต/นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมสหกิจศึกษาภายหลังสำเร็จการศึกษา

3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตหลังการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ศูนย์การศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งเป็นสถานศึกษาทดลองพบว่า รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า หลังจากการใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนที่จะใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต นักศึกษามีการพัฒนาศักยภาพโดยรวมทั้ง 3 ด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยทั้ง 3 ด้านที่นำมาสู่การสร้างรูปแบบการดำเนินงานในครั้งนี้มาอภิปราย เพื่อแสดงให้เห็นว่าเพราะเหตุใดรูปแบบการดำเนินงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งหมด 28 โครงการ จึงส่งผลให้นักศึกษามีศักยภาพสูงขึ้นมากกว่าก่อนการใช้รูปแบบการดำเนินงานดังนี้

1.1 โครงการ ด้านสถานศึกษา

มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อลงกต ยะไวทย์ (2549 : บทคัดย่อ) เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี” ที่พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการสหกิจศึกษาใน 3 กระบวนการหลัก คือ 1) การจัดการองค์ประกอบประสานงานสหกิจศึกษา 2) การจัดการกิจกรรมสหกิจศึกษา และ 3) การจัดบริการงานและอาชีพที่ต่อเนื่องจากสหกิจศึกษาและวิธีการจัดการของ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีต่ำกว่า มหาวิทยาลัยสวินเบิร์น 15 ตัวชี้วัด เท่ากัน 7 ตัวชี้วัด และสูงกว่า 1 ตัวชี้วัด โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีค่าคะแนนรวม 70.30 คะแนน มหาวิทยาลัยสวินเบิร์น 95.30 คะแนน มีช่วงห่าง โดยรวม 25 คะแนน จึงนำวิธีการจัดการที่ดีของแต่ละมหาวิทยาลัยมาพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดการสหกิจศึกษา แล้วนำมาหาความต้องการร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้รูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่เป็นวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดดังนี้ 1) การบริหาร การจัดการ โครงสร้างองค์กร และการบริหารกลยุทธ์ของหน่วยประสานงานสหกิจศึกษา 2) การกำหนดตำแหน่งและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร 3) การจัดทรัพยากรและระบบสารสนเทศสนับสนุนกิจกรรมสหกิจศึกษา 4) การจัดหาปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 5) การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมนักศึกษา ก่อนไปปฏิบัติงาน 6) การจัดหางานที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ 7) การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหา 8) การจัดกิจกรรมคัดเลือกนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการ 9) การจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาในสถานประกอบการ 10) การจัดทำตอบและสวัสดิการให้กับนักศึกษา 11) การจัดนิเทศงานสหกิจศึกษา 12) การประเมินผลประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับ 13) การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาต่างประเทศ และ 14) การจัดกิจกรรมให้บริการงานและอาชีพที่ต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา และในการศึกษาของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2549 : 99-111) ได้รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการสหกิจศึกษานำร่องของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2545-2547 ดังนี้ คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดนโยบายสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าสู่ระบบสหกิจศึกษา และเชิญชวนองค์กรผู้ใช้บัณฑิตทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพบัณฑิต โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้จัดทำโครงการการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา หรือเรียกว่า โครงการสหกิจศึกษานำร่อง ซึ่งได้ดำเนินการมา 5 รุ่น ตั้งแต่ปีการ 2545-2547 พบว่า สหกิจศึกษามีส่วนช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในระดับที่น่าพึงพอใจ ทั้งสถาบันการศึกษา สถานประกอบการและนักศึกษาเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่าสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรสนับสนุนให้มีการดำเนินงานสหกิจศึกษาต่อไป สำหรับปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้สหกิจศึกษาประสบผลสำเร็จนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยสถาบันการศึกษาควรมีนโยบายที่ชัดเจนและกำหนดหลักสูตรสหกิจศึกษาที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้ภายใน 4 ปี ส่วนองค์กรผู้ใช้บัณฑิตนั้นควรมีนโยบายที่ชัดเจนและให้การสนับสนุนการจัดที่เลี้ยงและงานที่มีคุณภาพให้นักศึกษา ทั้งนี้ รัฐควรมีแรงจูงใจและเอื้อประโยชน์แก่สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการและแนวคิดสหกิจศึกษาที่ชัดเจนของทุกกลุ่มที่

เกี่ยวข้อง ขาดการวางแผนการดำเนินงาน และขาดการประสานงานที่ระหว่างสถาบันการศึกษา กับ สถานประกอบการ

สำหรับศักยภาพของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้รับผิดชอบโครงการสหกิจศึกษานำร่องมีความคิดเห็นว่า สหกิจศึกษามีส่วนในการได้งานทำของบัณฑิตเป็นอย่างมาก ส่วนประเด็นประสิทธิภาพการทำงานบัณฑิตที่จบหลักสูตรสหกิจศึกษาผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาและบัณฑิตเห็นว่าตนเองมีพัฒนาการดีขึ้นมากหลังจากการออกไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ณ สถานประกอบการอย่างไรก็ตาม พนักงานที่ปรึกษาและผู้บริหารองค์กรผู้ใช้บัณฑิตและเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลไม่สามารถระบุถึงความแตกต่างด้านศักยภาพที่ชัดเจนระหว่างบัณฑิตที่ผ่านกระบวนการสหกิจศึกษากับบัณฑิตในหลักสูตรฝึกงานภาคฤดูร้อน ในด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเปรียบเทียบกับนักศึกษาในระบบฝึกงานภาคฤดูร้อนนั้น พนักงานที่ปรึกษาให้ความเห็นว่า นักศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษามีศักยภาพดีกว่านักศึกษาในหลักสูตรการฝึกงานภาคฤดูร้อน แม้ว่าผลการศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพของบัณฑิตทั้งสองกลุ่มยังไม่ชัดเจนก็ตาม

1.2 โครงการด้านสถานประกอบการ

มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลลดา มงคลวนิช (2551 : 87-101) เรื่อง "ความคิดเห็นต่อการนิเทศงานสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม" ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเห็นว่าควรเริ่มการนิเทศงานภายใน 1 เดือนหลังจากปฏิบัติงาน และควรไปนิเทศงานอย่างน้อย 1 ครั้ง ซึ่งตัวแทนสถานประกอบการที่ต้องการให้ประสานงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน คือ พนักงานที่ปรึกษา สำหรับคณาจารย์นิเทศและตัวแทนสถานประกอบการ เห็นว่าในการนิเทศงานควรมีการนัดหมายล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์ โดยต้องการให้ประสานงานผ่านทางแผนกบุคคลและฝึกอบรม โดยควรชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการสหกิจศึกษาทุกครั้ง ประโยชน์ที่ตัวแทนสถานประกอบการได้รับมากที่สุดในการนิเทศงาน คือ การเข้าใจวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินงานสหกิจศึกษา รวมทั้งสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านความประพฤติและการปฏิบัติงานของนักศึกษา สำหรับคณาจารย์นิเทศเห็นว่าการนิเทศที่สถานประกอบการสามารถช่วยให้ทราบรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานของนักศึกษาในแผนกต่างๆ ความคิดเห็นต่างๆ ของตัวแทนสถานประกอบการที่สามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนได้ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของนักศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จูติมา อัสวพรหมธาดา, ปิยฉัตร จันทิวา และสุพิชชา ชีวพฤกษ์ (2552 : 97-107) เรื่อง "การศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาจากสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม" ผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ยินดีรับนักศึกษาสหกิจ และ

จากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถาม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร หรือหัวหน้าฝ่ายบุคคล และกลุ่มวิศวกร หรือผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค กลุ่มผู้ประเมินทั้งสองกลุ่ม มีความต้องการนักศึกษาที่มีคุณลักษณะด้านทัศนคติและพฤติกรรม โดยเน้นมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ค่าเฉลี่ยความต้องการรวม 2 กลุ่มที่ระดับมาก รองลงมาคือ ด้านทักษะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการระดับปานกลาง คุณลักษณะด้านความรู้ของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยความต้องการระดับปานกลาง และยังคงสอดคล้องกับโสภารวรรณ คิมสุขศรี (2553 : บทคัดย่อ) เรื่อง “การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการรับนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อสารมวลชนเข้าฝึกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า ทักษะความต้องการด้านการ โฆษณาและประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทักษะความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คุณลักษณะด้านทักษะการทำงานที่พึงประสงค์ แยกตามลักษณะหน่วยงานพบว่าหน่วยงานผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ทักษะความรู้พื้นฐานการผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์คุณลักษณะด้านนิสัยของนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การรักษาความลับหน่วยงานตนเอง ปรับตัวเข้ากับการทำงานจริงและมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ระบบสหกิจศึกษามีประสิทธิภาพและแพร่หลาย แต่การที่นักศึกษาไม่ยอมทำงานหนักต้องการสำเร็จการศึกษาเร็วที่สุดและไม่มีเป้าหมายในอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาเป็นปัจจัยจุดรั้งซึ่งทำให้ระบบสหกิจศึกษาลดประสิทธิภาพลงอย่างมาก พนักงานที่ปรึกษาหรือผู้บริหารสถานประกอบการในระบบสหกิจศึกษามีนโยบายสหกิจศึกษาที่ชัดเจน และการอาจารย์ที่ปรึกษาระดับคณะและภาควิชาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมระบบสหกิจศึกษาให้ประสิทธิภาพ แต่การที่นักศึกษาไม่ยอมทำงานหนัก และต้องการสำเร็จการศึกษาเร็วที่สุดและการที่นักศึกษาไม่มีเป้าหมายในอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาเป็นปัจจัยจุดรั้งทำให้ระบบสหกิจศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จ

1.3 โครงการด้านนักศึกษา

มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรันุช ภาชนะทิพย์ (2556 : บทคัดย่อ) เรื่อง " การติดตามผลการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" ผลการวิจัยในภาพรวม พบว่าผู้บริหารและคณาจารย์สถานประกอบการและนิสิตส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการส่งนิสิตเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการโครงการสหกิจศึกษาภาพรวมในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจและความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับปีการศึกษาที่เหมาะสมในการส่งนิสิตเข้าปฏิบัติการในชั้นปีที่ 4 ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่การส่งเสริมและพัฒนาโครงการสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง นิสิตได้รับความรู้และการฝึกทักษะจาก

สถานประกอบการ นิสิตได้รับประโยชน์ในการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับทิศทางการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษา ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการส่งนิตปฏิบัติงานตรงตามสาขาที่เรียน การประเมินผลการปฏิบัติงานของนิตอย่างเป็นระบบ และการเห็นความสำคัญของผู้บริหารสถาบันการศึกษาในการสนับสนุนโครงการสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาของ Blair and Millea (2004 : 67-72) ที่ได้ศึกษานักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมสหกิจศึกษา และที่ไม่ได้เข้าร่วมของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ Mississippi โดยศึกษาผลกระทบของสหกิจศึกษาที่มีต่อเกรดเฉลี่ยและเงินเดือนเริ่มต้นของผู้สำเร็จการศึกษา จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่านักศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์และสาขาธุรกิจที่เข้าร่วมโปรแกรมสหกิจศึกษามีเกรดเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่พบผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อนักศึกษาในสาขาอื่น เงินเดือนเริ่มต้นเฉลี่ยสำหรับนักศึกษาสหกิจศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับเงินเดือนประมาณ 2,0000 เหรียญสหรัฐ ซึ่งสูงกว่าเงินเดือนเริ่มต้นเฉลี่ยของนักศึกษาที่ไม่เข้าร่วมโปรแกรมสหกิจศึกษา แต่สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจกลับไม่ได้รับประโยชน์จากสหกิจศึกษาเท่าใดนัก โดยผู้เขียนอธิบายโดยอ้างอิงข้อเท็จจริงว่ากลุ่มนักศึกษาสาขาธุรกิจในโปรแกรมสหกิจศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาด้านการตลาดและการจัดการกอล์ฟ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับค่าตอบแทนเฉลี่ยต่ำกว่านักศึกษาในสาขาธุรกิจกลุ่มอื่นๆ และงานวิจัยของ Gardner and Mostschenbacher (1997 : 32-40) ที่ได้ศึกษาการประกอบอาชีพครั้งแรกของกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมจากการศึกษาพบข้อดีคือได้รับเงินเดือนเริ่มต้นสูงกว่า แต่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความคิดริเริ่มประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังพบอีกว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์เรียนรู้รูปแบบอื่นอาจได้รับประโยชน์ในทำนองเดียวกัน นักศึกษาได้รับประโยชน์ด้านการเงินจากโปรแกรมสหกิจศึกษา โดยได้รับเงินเดือนเริ่มต้นเพิ่มขึ้น และสามารถลดเงินกู้เงินเพื่อการศึกษาลงได้ด้วยและยังมีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยของ Murphy, et al. (1999 : 54-61) ที่ได้ศึกษาความแตกต่างของรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาและที่ไม่ได้ศึกษาในโปรแกรมสหกิจศึกษาในสาขาการจัดการธุรกิจและการจัดการการท่องเที่ยว การศึกษาครั้งนี้คณะวิจัยได้จัดทำดัชนีรูปแบบการรับรู้โดย Murphy และคณะ ยืนยันว่าดัชนีรูปแบบการรับรู้นี้เป็นเครื่องมือพิเศษ ใช้งานง่ายเหมาะกับสถานศึกษาหรือองค์กรขนาดใหญ่ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของดัชนีรูปแบบการรับรู้ระหว่างนักศึกษาโปรแกรมสหกิจศึกษาและนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าโครงการมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญโดยนักศึกษาใน โปรแกรมสหกิจศึกษาทั้งสองสาขาวิชา มีค่าคะแนนการรับรู้สูงกว่านักศึกษาที่ไม่เข้าโครงการ Murphy และคณะ ให้ความเห็นว่ นักศึกษาสหกิจศึกษามีรูปแบบการรับรู้เชิงวิเคราะห์มากกว่าการใช้ความรู้สึก แต่ผลการศึกษาไม่ได้สนับสนุนข้ออ้างที่กล่าวว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักศึกษาชายและหญิงและงานวิจัยของ Weisz and Chapman

(2004 : 247-258) ; Martin (1997 : 96-101) จากการที่นักศึกษาตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากโปรแกรมสหกิจศึกษาได้ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ผลประโยชน์ต่างๆ ที่สถาบันการศึกษาอาจได้รับประกอบด้วย การส่งเสริมความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรม การพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนานุเคราะห์ (Weisz and Chapman, 2004 : 247-258) แต่สหกิจศึกษาอาจสร้างภาระแก่สถานศึกษาเพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแล โดย Weisz และ Chapman ประเมินค่าใช้จ่ายต่อนักศึกษาสหกิจศึกษาแต่ละคน สถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบประมาณ 3,144 เหรียญออสเตรเลียต่อปี อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Calway and Murphy (2000 : 68-74) ที่ได้สำรวจความคิดเห็นของบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศถึงความก้าวหน้าในอาชีพของบัณฑิตที่ผ่านการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาแล้ว พบว่าการได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษาเป็นระยะเวลายาว ๆ ทำให้ประสบความสำเร็จในการเข้าสู่สถานที่ทำงานใหม่ บัณฑิตเหล่านี้จะทำงานได้หลากหลายตำแหน่งและหลากหลายบทบาทในบริษัท ในส่วนขององค์กรผู้ใช้บัณฑิตหลักจากที่รับบัณฑิตกลุ่มนี้เข้าไปทำงาน พบว่ามีความสามารถในการทำงานเป็นทีม การพัฒนาโครงการเล็ก ๆ มีทักษะในการจัดการตามที่กำหนด ทำงานได้เพิ่มมากขึ้น สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง ซึ่งการปฏิบัติงานในองค์กรผู้ใช้บัณฑิต ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บัณฑิตเหล่านี้มีวุฒิภาวะ และประสบการณ์ทำงานอย่างเพียงพอ ผู้ประกอบการเห็นว่าทักษะประสบการณ์ และความเชื่อมั่นของบัณฑิตที่ได้จากการปฏิบัติสหกิจศึกษาเป็นส่วนที่สำคัญที่ทำให้บัณฑิตประสบความสำเร็จ ในการเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันการศึกษาสามารถนำรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยค้นพบไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานสหกิจศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษานั้นๆ ได้

1.2 นำแนวทางการระดมสมองและผลการวิจัยนำเสนอกับสถานศึกษาที่สนใจแล้วสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาความร่วมมือด้านต่างๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยค้นพบ ไปทดลองใช้เต็มรูปแบบ เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นในแต่ละยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต และนำรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ไปใช้กับหลักสูตรอื่นๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการทำวิจัยรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ณ ต่างประเทศที่ส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษา

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษาร่วมกันในกลุ่มประชาคมอาเซียนเพื่อรองรับการเปิดตลาดเสรีอาเซียน ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงต่อกันในด้านต่าง ๆ ทั้ง ด้านการศึกษา การจ้างงาน การจัดสหกิจศึกษาร่วมกันในกลุ่มอาเซียน จะเป็นแนวทางที่จะทำให้ นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมขององค์กร วิถีการปฏิบัติงาน มีความพร้อมที่จะเข้าสู่ ตลาดแรงงานของอาเซียน ได้มากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY